

HANDREIKING

MOVISIE
LESBISCH EN HOMOBELEID
www.movisie.nl

Huiselijk geweld
Informatie voor
HLBT-organisaties

A close-up photograph of a human eye, showing the iris, eyelashes, and a single tear on the lower eyelid. The eye is looking slightly to the right.

Huiselijk geweld in partnerrelaties van HLBT's

Huiselijk geweld komt overal ter wereld voor: onder alle bevolkingsgroepen. Dus óók onder homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders. Geweld in partnerrelaties van HLBT's wordt niet altijd herkend: niet door HLBT's én niet door de (hetero-)omgeving. Door huiselijk geweld bespreekbaar te maken, kunnen slachtoffers en plegers eerder op zoek naar hulp om het geweld te stoppen.

Informatie voor HLBT-organisaties

Foto: Daan Stringer

Huiselijk geweld in partnerrelaties van HLBT's

Huiselijk geweld is de meest voorkomende geweldsvorm in Nederland. Ook homo's, lesbo's, bi's en transgenders (HLBT's) kunnen te maken krijgen met huiselijk geweld. Deze factsheet geeft informatie over wat huiselijk geweld is en wat belangrijke aandachtspunten zijn bij geweld in partnerrelaties van HLBT's. Ook wordt er ingegaan op wat je als HLBT-belangenorganisatie kunt doen om huiselijk geweld te stoppen.

Wat is huiselijk geweld?

Huiselijk geweld is geweld dat in de privé-sfeer plaatsvindt. Het wordt gepleegd door partners, ouders, kinderen, andere familieleden en huisvrienden. Huiselijk geweld kan onder andere de vorm aannemen van kindermishandeling, ouderenmishandeling, eergereleerd geweld (eerwraak) en geweld in partnerrelaties.

Geweld in partnerrelaties is een zeer veel voorkomende vorm van huiselijk geweld. Uit onderzoek komt naar voren dat 12 procent van de bevolking (1 op de 8 Nederlanders) te maken heeft gehad met geweld in zijn of haar relatie. Bij 80 procent ging het daarbij om feitelijk geweld en niet (alleen) om de dreiging ermee.

Bij geweld in partnerrelaties wordt meestal gedacht aan geweld in hetero-

seksuele relaties. Het komt echter ook voor in homoseksuele en lesbische relaties. Onderzoekers schatten dat geweld in homoseksuele en lesbische relaties gemiddeld even vaak voorkomt als in heteroseksuele relaties.

In aard en vorm ziet huiselijk geweld in HLBT-relaties er niet anders uit dan het geweld in heterorelaties:

- Het kan gaan om fysiek geweld, seksueel geweld en geestelijk geweld.
- In de meeste gevallen is het geweld eenzijdig van aard: een van de partners (de plegger) gebruikt steeds vaker geweld en de andere partner (het slachtoffer) ondergaat dit geweld.
- Vaak wordt het geweld in de loop van de tijd erger en gebruikt de plegger steeds gemakkelijker geweld.

Er komen verschillende soorten geweld voor:

fysiek geweld:

bijvoorbeeld duwen, schoppen, slaan, knijpen, haren uittrekken

seksueel geweld:

bijvoorbeeld aanranden, verkrachten, dwingen tot onveilige seks, dwingen tot seks met anderen

geestelijk geweld:

bijvoorbeeld controleren, opsluiten, bedreigen, kleineren, vernederen, chanteren (ook financieel)

Gevolgen van huiselijk geweld

Huiselijk geweld is een schokkende ervaring. Slachtoffers dragen de gevolgen vaak jaren met zich mee. Hetzelfde geldt voor kinderen die getuige zijn van geweld tussen ouders.

Slachtoffers van huiselijk geweld kunnen zowel op fysiek, seksueel als op emotioneel gebied gevolgen ondervinden, zoals:

- verwondingen
- botbreuken, kneuzingen
- angsten
- depressies
- minderwaardigheidsgevoelens
- psychiatrische problemen
- suïcide(pogingen)
- hoofdpijn, buikpijn, hyperventilatie
- eetproblemen
- verslavingen
- slechte nachtrust

Bij HLBT-slachtoffers kunnen de klachten versterkt worden doordat zij voor hun ervaringen geen (h)erkenning kunnen vinden.

HLBT's en geweld in partnerrelaties

Bij geweld in homoseksuele en lesbische relaties is het belangrijk om oog te hebben voor de volgende aspecten:

Vooronderstellingen over partnerrelaties van HLBT's

De vooronderstellingen die bij veel mensen leven over homoseksuele en lesbische relaties, kunnen tot gevolg hebben dat geweld in homoseksuele en lesbische relaties niet herkend wordt. Ook onderschat men vaak de ernst ervan.

Allereerst hebben veel mensen het idee dat geweld in partnerrelaties van HLBT's minder serieus is of minder ernstig, omdat beide partners in kracht en macht ongeveer gelijk zijn aan elkaar. Als er al geweld zou voorkomen, 'dan zal de ander wel terugslaan of op een andere manier van zich afbijten'.

Ook blijkt dat veel heteroseksuelen er vaak van uit gaan dat HLBT's hun relatie sneller zullen verbreken als er geweld in voorkomt. De seksuele openheid in met name mannenrelaties beïnvloedt dit beeld sterk. Toch blijkt

"Als hij drank op heeft, dan begint het."

slachtoffer van huiselijk geweld in een homorelatie

23,7 procent van de slachtoffers van seksueel huiselijk geweld die bij de politie komen, is man. Het gaat dan in 9 op de 10 gevallen om een man in een homoseksuele relatie.

Er vallen ieder jaar in Nederland ongeveer 150 doden door huiselijk geweld.

Als mensen afkomstig zijn uit een cultuur waarin homoseksualiteit verborgen gehouden moet worden, kan dreiging met 'outing' een vorm van geweld worden in de relatie.

"Het kwam steeds vaker voor en het werd steeds gewelddadiger. Het gebeurde gewoon vaak omdat ze denk ik ook wel verwachtte dat ik het accepteerde."

slachtoffer van huiselijk geweld in een lesbische relatie

uit onderzoek dat bijvoorbeeld homoseksuelen jarenlang geweld in hun relatie kunnen verdragen, juist omdat zij streven naar een langdurige stabiele liefdesrelatie.

Ten derde spelen ook vooronderstellingen over sekse een rol. Zo denken veel mensen dat een vrouw een andere vrouw niet kan verkrachten, of dat een man niet stelselmatig mishandeld kan worden. En als men wel ziet dat er geweld plaatsvindt, wordt dit vaak toegeschreven aan de meest 'mannelijke' of sterker uitzijende partner. Dit maakt het voor bijvoorbeeld een lesbienne met een 'mannelijk' uiterlijk moeilijk om voor haar eventuele slachtofferervaringen uit te komen.

Een geïsoleerde positie

De heteroseksuele vrienden, burens en familieleden bemoeien zich minder vaak met de relatie van een lesbisch of homostel dan met de relatie van een heterostel. Er wordt bijvoorbeeld minder snel gevraagd hoe het gaat met de relatie. Een slachtoffer hoort daardoor veel minder vaak van anderen dat partnergeweld niet normaal is of dat hij of zij onvoldoende voor zichzelf opkomt.

Taboe

Omdat homo's en lesbiennes vaak het gevoel hebben zich permanent te moeten bewijzen aan de buitenwereld, laten ze het praten met heteroseksuelen over problemen in hun relatie soms liever achterwege. Ze denken dat het gevaarlijk en onverstandig is om de vuile was buiten te hangen. Ook onderling praten HLBT's weinig over huiselijk geweld. Veelal leeft het idee dat het niet voorkomt. Hierdoor blijft het taboe in stand.

Jaloezie

Jaloezie is een van de meest genoemde redenen voor het ontstaan van geweld in HLBT-relaties. De plegger is bijvoorbeeld bang om de partner te verliezen en gebruikt geweld om hem of haar onder controle te houden. Ook is een plegger soms jaloers op de positie die de partner inneemt in de sociale omgang met anderen; de partner werkt bijvoorbeeld in een goede baan, heeft veel vriend(inn)en of krijgt veel aandacht van anderen. De plegger heeft het gevoel te moeten concurreren met de partner en probeert door geweld meer controle te krijgen. Alcohol kan ook een rol spelen bij het ontstaan van geweld.

Hulp aan slachtoffers en pleggers

Slachtoffers, pleggers en getuigen van huiselijk geweld kunnen behoefte hebben aan hulp, opvang en advies. Deze behoefte varieert per ervaring en per persoon. Sommigen willen alleen hun verhaal een keer kwijt, bij anderen is het belangrijk om in een therapie of samen met lotgenoten ervaringen te verwerken. Soms wil een slachtoffer aangifte doen bij de politie, soms niet. Voor HLBT-belangenorganisaties is het belangrijk om oog te hebben voor de signalen van huiselijk geweld bij leden of bezoekers. Als je merkt dat een lid of een bezoeker te maken heeft met huiselijk geweld, verwijst hem of haar dan door naar het **Steunpunt Huiselijk Geweld**. Een Steunpunt Huiselijk Geweld biedt begeleiding bij het vinden van de juiste hulp. De hulp kan gericht zijn op het stoppen van het geweld, het beperken en herstellen

"Ik moest er niet aan denken mijn familie te vertellen over het geweld dat mijn partner gebruikte. Al die jaren dat ik geprobeerd heb ze te overtuigen dat mijn manier van leven goed was..."

slachtoffer van huiselijk geweld in een lesbische relatie

“Hoe kan het dat ik mezelf dit heb laten overkomen?

**Als daarvóór iemand het had over slaan in een relatie, dan zei ik:
‘je laat je toch niet slaan?’**

Dan ga je toch weg?!”

slachtoffer van huiselijk geweld in een homorelatie

len van de gevolgen van ervaringen en het draaglijk maken van blijvende of langdurige gevolgen van ervaring met het geweld.

De Steunpunten richten zich naast hulp ook op preventie. Ze zijn in iedere regio in Nederland te vinden. Op de site www.shginfo.nl staan de contactgegevens van alle steunpunten in heel Nederland. Ook is er een **landelijk telefoonnummer: 0900-1262626**.

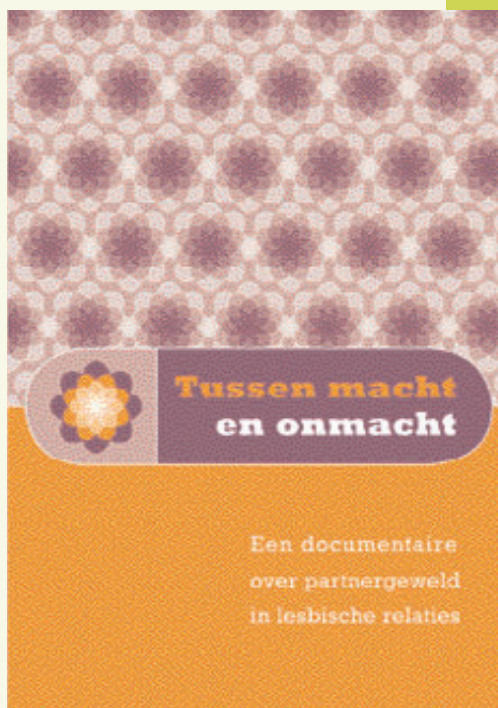
Mocht je als HLBT-belangenorganisatie signalen krijgen dat hulp, opvang of de aanpak van de politie niet goed aansluit bij de achterban, treed dan op als belangenbehartiger van de doelgroep. Ga in gesprek met de hulp- of opvangorganisatie of met de politie en betrek hier eventueel de gemeente bij.

Huiselijk geweld bespreekbaar maken

Aan de hand van de film van het COC Nijmegen en stichting FLL 'Tussen macht en onmacht: een documentaire over partnergeweld in lesbische relaties' kunnen HLBT-organisaties een voorlichtingsbijeenkomst organiseren over huiselijk geweld. Zo kun je het thema bespreekbaar maken en het taboe doorbreken. Het is aan te raden om het Steunpunt Huiselijk Geweld in je eigen regio ook in te schakelen. Zij kunnen meehelpen bij het opzetten van de voorlichtingsbijeenkomst en goede nazorg bieden.

Het COC Nijmegen hield aan de hand van de film 'Tussen macht en onmacht: een documentaire over partnergeweld in lesbische relaties' een druk bezochte voorlichtingsavond over huiselijk geweld in lesbische relaties. De film maakte veel indruk bij alle aanwezigen. Er volgden na afloop van de film veel emotionele reacties. Er was veel herkenning en ook opluchting dat het taboe bespreekbaar werd gemaakt. Ook tijdens het paneldebat met de deskundigen uit de film kwamen er veel reacties uit de zaal. Er werd onder andere gesproken over het zoeken van hulp en over stereotiepe beelden van plegers en slachtoffers.

Meer informatie

www.shginfo.nl

Het Steunpunt Huiselijk Geweld is er voor iedereen die zijn of haar verhaal wil vertellen over huiselijk geweld: geweld in partnerrelaties, kindermishandeling, ouderenmishandeling, (de dreiging van) eerwraak en uithuwelijking of andere vormen van eegerelateerd geweld. Telefoon 0900-1262626

www.movisie.nl

www.homo-emancipatie.nl

Het kenniscentrum Lesbisch en Homobeleid is onderdeel van MOVISIE, kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling. Contactpersoon: Hanneke Felten, 030 789 21 10, h.felten@movisie.nl

www.taboekwadraat.nl

Taboe² is gespecialiseerd in training, advies en onderzoek op het gebied van huiselijk geweld in relaties van HLBT's. Contactpersoon: Susanne Kers, 030 751 93 16, info@taboekwadraat.nl

www.cocnijmegen.nl

Informatie over de film 'Tussen macht en onmacht: een documentaire over partnergeweld in lesbische relaties' is te krijgen bij COC Nijmegen. Contactpersoon: Karinda Janssen, info@cocnijmegen.nl

www.wgtrans.nl

Werkgroep Transsexualiteit en genderdysforie van Humanitas. Contactpersoon: Thomas Wormgoor, 020 523 11 00, t.wormgoor@lb.humanitas.nl

Bronnen

- Allen, C., & Leventhal, B. (1999). History, Culture, and Identity: What Makes GLBT Battering Different? In B. Leventhal & S. E. Lundy (Eds.), *Same-sex domestic violence: Strategies for change* (pp. 73-81). Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.

- Ferwerda, H. (2007). *Met de deur in huis: achtergrondkenmerken en aanpak van huiselijk geweld in 2006 op basis van landelijke politiecijfers*. Arnhem / Dordrecht: Advies en onderzoeksgroep Beke.
- *Gevaarlijke film* (2005). Amsterdam: Bosch Film
- *Huiselijk geweld: feiten en cijfers* (2006). Utrecht: TransAct.
- Kers S., Nijman A. & Ramaekers S. (2004). *Broken rainbow, geweld in mannenrelaties: een verkennend onderzoek naar de aard, de dynamiek en de gevolgen van geweld in mannenrelaties*. Amsterdam: Schorer Stichting.
- Kers, S. (2002). *Partnergeweld in lesbische relaties: een onderzoek naar de aard van het geweld en naar de dynamiek en individuele achtergrondfactoren die het ontstaan en voortduren van geweld in lesbische relaties mogelijk bevorderen*. Utrecht: Universiteit Utrecht
- Lobel, K. (Ed.) (1986). *Naming the Violence: Speaking Out About Lesbian Battering*. Seattle: Seal Press.
- Oort, D. van (1993). *Onzichtbaar, (seksueel) geweld tegen lesbische en biseksuele vrouwen en meisjes*. Utrecht: Homostudies Utrecht.
- Schaik, E. van (2005). *Primaire preventie van partnergeweld onder jongeren*. Enschede / Utrecht: Universiteit van Twente / TransAct.
- Spaink, K. (1990). Dames als daders. In K. Spaink (1998), *M/V: doorhalen wat niet van toepassing is*. Amsterdam: Nijgh & van Ditmar.
- Splint, N. (2007) Achter bijna ieder huiskamerraam schuilt wel een drama: een interview met Sezai Aydogan van MOVISIE. *Gay Krant*.
- Versteegen, J. (2008). Verstoting komt veel voor: een interview met Hanneke Felten van MOVISIE. *Gay Krant*.

Colofon

Uitgave MOVISIE Lesbisch en Homobeleid, november 2007

www.movisie.nl

Tekst en redactie: Hanneke Felten

m.m.v. Susanne Kers

Eindredactie: Marc van Bijsterveldt

Fotografie: Daan Stringer

www.daanstringer.nl

Vormgeving: CASE, Kees Wagenaars, Breda

Druk: Em. de Jong b.v.

U kunt de factsheets ook terugvinden op www.homo-emancipatie.nl.

Meer exemplaren zijn te bestellen via info@homo-emancipatie.nl.

Deze uitgave werd mogelijk gemaakt door een bijdrage van het ministerie van VWS en is tot stand gekomen in samenwerking met Taboe², COC Nijmegen en Hera.

Kennis en advies voor maatschappelijke ontwikkeling

- * mantelzorg
- * kwetsbare groepen
- * vrijwillige inzet
- * huiselijk en seksueel geweld
- * leefbaarheid